

1. Hankkeen toteuttaja

Hankkeen toteuttajana toimi Pohjois-Pohjanmaan liitto. Osatoteuttajina tuensiirtosopimusten mukaisesti toimivat Geologian tutkimuskeskus, Metsäntutkimuslaitos, Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa (nyk. Suomen metsäkeskus) ja vuodesta 2012 alkaen myös Metsähallitus, Pohjanmaan luontopalvelut .

2. Hankkeen nimi

Hankkeen nimi on Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelma. Hankenumero on 9668.

3. Yhteenveto hankkeesta

Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelma –hankkeessa tuotettiin laaja selvitysaineisto alueen soista ja valmisteltiin pitkän aikavälin ohjelma soiden käytöstä. Samalla sovitettiin yhteen soiden käyttöön liittyvät intressit. Hanke koski koko laajuudessaan Pohjois-Pohjanmaata ja tietyiltä osin myös Kainuuta.

Hankkeessa tehtiin lukuisia soiden käytön osaselvityksiä ja niiden yhteydessä maastotutkimuksia ja kyselyjä. Pohjois-Pohjanmaan liitto vastasi hallinnoinnista, yhteensovittamistyöstä ja eräistä osatöistä. Osatoteuttajina olivat: Geologian tutkimuskeskus, Metsäntutkimuslaitos, Suomen metsäkeskus ja Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelut. Lisäksi eräitä osia hankitaan ostopalveluina. Työn ohjaamiseen osallistuivat soiden käytön eri intressitahot, sekä talouskäytön, luonnonsuojelun että maanomistuksen edustajat.

Hankkeen tarkastelunäkökulma vastasi MMM:n työryhmän (2011:1) ehdotusta Soiden ja turvemaiden kestävän ja vastuullisen käytön ja suojelun kansalliseksi strategiaksi ja sen pohjalta annettua valtioneuvoston periaatepäätöstä 30.8.2012. Hankkeella sovitettiin soiden käytön uudet kansalliset linjaukset ja tavoitteet hankealueelle. Hanketyö tuki osaltaan em. kansallisia valmisteluja.

Soilla on suuri merkitys alueen maaseudulla ja hanketyö tukee maaseutua ja luonnonvaran alan kehittämistä. Maakuntakaavoitus ja eri toimijat saavat ohjelman kautta lähtökohdat omalle suosuunnittelulle ja hankkeilleen. Hankkeen tuottama laaja aineisto on yleisesti käytettävissä sähköisen projektinhallinnan kautta.

Muodostettu soiden käytön kehittämisohjelma sisältää yhteensä 59 toimenpidettä: soiden kestävän käytön perustoimenpiteet, soiden luonnontilaan perustuvan käytön ja soidensuojelun toimenpiteet, soita muuttavan käytön kestävyys toimenpiteet sekä soiden ennallistamisen ja jälkikäytön toimenpiteet. Visiosanat ”vastuullisella soiden käytöllä tunnetuksi kos-teikkomaakunnaksi” kuvaavat kehittämissuuntaa.

4. Raportti

4.1. Hankkeen asetut tavoitteet

Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelma –hanke

a. Ylemmän tason tavoitteet

Hankkeen ylätason tavoitteena on tukea alueen soiden ja turvemaiden kestävää ja vastuullista käyttöä ja suojelua siten että suot tuottavat alueelle merkittävän ympäristöllisen, sosiaalisen ja taloudellisen hyödyn. Tavoite painottuu soiden sijainnista johtuen maaseudulle.

b. Hankkeen tavoitteet

Tavoitteena on laatia eri intressit yhteen sovittava pitkän aikavälin ohjelma alueen soiden käytöstä. Tällä halutaan edistää

- soiden monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen turvaamista
- soiden talouskäytön kehittymistä
- soiden virkistyskäyttöä.

Hankkeelle tuetaan alueen maaseutua ja luonnonvara-alan kehitystä.

Hanke tuottaa laajan suotiedon ja käytön yhteensovitusnäkemysten maakuntakaavoitukselle ja soiden käytön eri toimijoille.

Hankkeesta syntyy suotietoaaineisto yleisölle.

Hankkeessa kehitetään soiden käytön yleispiirteisen suunnittelun menetelmää, mm. paikkatietoaaineistojen käyttöä ja em. työryhmän ehdottamaa suoluokituksen soveltamista.

4.2 Hankkeen toteutus

4.2c Toimenpiteet

Hankkeen hankesuunnitelman mukaiset osatyöt on eritelty oheisessa taulukossa.

Useimmat osatyöt valmistuivat vuodenvaihteessa 2011/2012, mm. Metlan kaikki osatyöt ja GTK:n energiaturveselvitykset. Päähakijan työnä tehtiin soiden luontoinventointeja ja tulosten raportointityötä, ja tämä jatkui hankkeen loppuun saakka. Soiden matkailukäyttöä koskenut osatyö käynnistyi keväällä 2012 ja valmisteltiin kokonaisuudessaan syksyyn mennessä. Tähän osatyöhön liittyi Olvassuon kansallispuiston edellytyksiä koskenut esiselvitys. Koska ympäristöministeriö järjesti jo kesällä avoimen uusien puistohankkeiden ilmoittautumisen, jätettiin Olvassuosta hankevalmistelun perusteella esitys YM:lle. Tämä johti Olvassuon kansallispuistoesityksen valintaan neljän jatkovalmisteltavan joukkoon. Hankkeeseen muutoshakemuksen myötä lisätty osatyö Uuden turvetuotannon vesistövaikutusten arviointi käynnistyi loppuvuoden 2012 aikana ja se jatkui Kiiminkijokea koskevine tarkennuksineen loppukesälle 2013 saakka.

Valmistuneet osatyöt saatettiin alustavaksi yleisöaineistoksi syksyllä 2012. Aineistoa täydennettiin loppujen selvitysten valmistuttua syksyllä 2013. Julkaisutapana ovat projektinhallintasivuille viedyt sähköiset aineistot. Samaa foorumia hyödynnettiin maakuntakaavan soita koskevien tausta-aineistojen nähtävillä olossa.

Hanke julkisti 6 tiedotetta. Hanke järjesti paikalliset yleisötilaisuudet Oulussa, Siikalatvalla, Oijärvellä, Vaalassa ja Kuusamossa ja esittäytyi toritapahtumassa Oulussa. Hankkeen tulok-

Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelma –hanke

sia esiteltiin lukuisissa muiden tahojen järjestämissä seminaareissa ja tilaisuuksissa, mm. MMM:n kansallisen suostrategian ja siihen liittyvän valtioneuvoston periaatepäätöksen valmistelun tilaisuuksissa, YM:n suostrategian toimeenpanoon liittyvissä tilaisuuksissa, Suoseurassa ja energia-alan tilaisuuksissa. Anne Tolvanen esitteli Metlan osatöiden tuloksia Tukholman suokonferenssissa kesäkuussa.

Hankkeen päätöseminaari pidettiin 18.10. 2013. Siinä esiteltiin osatöiden tulokset, yhteenvedo ja suo-ohjelma.

POHJOIS-POHJANMAAN JA LÄNSI-KAINUUN SUO-OHJELMA OSATYÖT, TOTEUTTAJAT JA VALMISTUMINEN	
* -merkityt koskevat molempia maakuntia	
Hankekokonaisuus, suo-ohjelma, PPL	*Yhteenvetoraportti osatöistä ja soiden käytön kehittämissuunnitelma 18.10.2013 *Yhteenvedon esite
1 Monimuotoisuus, ekosysteemipalvelut, METLA	Selvitysraportit 2012 alussa: soiden merkitys monimuotoisuudelle, porotalous selvitys, kasvihuonekaasutasetarkastelu (<i>Monimuotoisuudelle tärkeiden soiden luontoinventoinnit YM:n rahoittamana liitännäishankkeena</i>)
2 Soiden ja turvemaiden metsätalous, Metsäkeskus	Selvitysraportti keväällä 2013
3 Turvemaiden maatalouskäyttö, PPL	*Selvitysraportti keväällä 2013
4 Turvetuotanto	
4.1 Tarve, yleiset linjaukset	Osallistuminen kansallisen suostrategian ja valtioneuvoston periaatepäätöksen valmisteluun. Osallistuminen maakunnallisen energiastrategian päivitykseen.
4.2a Tuott. suot, luontoarvot	Luontoarvojen inventointi yhteistyössä YM:n rahoittamien inventointien kanssa.
4.2b Tuottajien soiden jatkokäsittely	Perustietojen koonti. Inventointiaineistojen jatkokäsittely yleisö- ja suunnittelukäyttöön soveltuvaksi. Matinsuo-Lääväsuo-Kivisuo –alueen yleisuunnitelman laadinta.
4.3 Soiden tuotantosoveltuvuus, GTK, PPL, PPLY	*GTK:n turveaineistojen analysointi paikkatietoaineisto + tiivistelmäraportti, 2012 alussa *GTK:n täydentävät turvetutkimukset suopelloilla, selvitysraportti 2012 alussa PPL:n luontoinventoinnit (kolmena maastokautena) PPLY:ltä hankitut linnustotiedot Inventointiaineistojen jatkokäsittely yleisö- ja suunnittelukäyttöön soveltuvaksi, PPL
4.4 Erikoisturpeet, GTK	*Selvitysraportti 2012
5 Jälkikäyttö, Metla	*Selvitysraportti 2012
6: Matkailu ja kp-selv	*Selvitysraportti 2012
6: Virkistyskäyttö, Metla	*Selvitysraportti 2012
7 Maaseutuvaik., aluetalous, ympäristön viihtyisyys, Metla	Selvitysraportit 2012

Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelma –hanke

8 Ympäristövaikutukset	Useita osiota: - Luontovaikutukset ja vaikutukset asutukseen osana turvesoiden soveltuvuusarviointia - Ilmastovaikutukset ja sosiaaliset vaikutukset Metlan selvityksissä - Vesistövaikutukset omana osatyönä (alla) (Maakuntakaavan soiden käytön osalta kaavan vaikutusarviointi)
9 Uuden turvetuotannon vesistövaikutukset, ostopalveluna (WSP-Finland Oy)	Selvitysraportit (2 kpl) 2013. Tarkentava selvitys Kiiminkijoen osalta 2013

4.2d Aikataulu

Hankehakemus jätettiin 2.6.2010. Hanke käynnistyi pienessä määrin jo ennen rahoituspäätöstä, joka annettiin 15.10.2010 ja alv:iin liittyvä muutospäätös 4.7.2011. Ensimmäisen päätöksen mukainen hankeaika oli 3.6.2010 – 31.8.2012. Hankeaika osoittautui riittämättömäksi johtuen alun viivästymisestä lisätyötarpeista, ja hankkeelle haettiin ja myönnettiin jatkoaika 31.5. 2013 saakka.

Vuoden 2012 lopussa osoittautui, että hankkeelle on tarvetta hakea toinen jatkoaika. Kaikkien selvitysaineistojen saattaminen hyödynnettävään muotoon vaati jonkin verran alun perin arvioitua enemmän työtä, ja vesistövaikutusten arviointia ei ollut mahdollista saada valmiiksi 31.5.-13 mennessä. Toisella muutospäätöksellä hankkeelle myönnettiin jatkoaika 31.10. 2013 saakka.

Eri osatöiden valmistuminen on esitetty yllä olevassa taulukossa. Hanke valmistui hankeajan puitteissa.

4.2e Resurssit

Hanke perustui hankevastaavan ja osatoteuttajien omaan työhön sekä ostopalveluihin. Hankevastaavana toimivan Pohjois-Pohjanmaan liiton puolesta hankkeen toteutuksesta huolehtii projektipäällikkö (vuoden 2011 alusta lähtien 80 %:n työpanoksella ja vuoden 2012 puolivälistä lähtien noin 50 %:n työpanoksella). Osatoteuttajat vastasivat omien tehtäviensä resursseista tehtyjen sopimusten mukaisesti.

Hankkeen kustannusarvioita korotettiin 3,4 % ensimmäisellä muutospäätöksellä. Pääsyyinä tähän oli uuden osaselvityksen, turvetuotannon vesistövaikutusten arvioinnin, sisällyttäminen työohjelmaan.

Vuodenvaihteessa 2012/2013 arvioitiin, että hankkeen kokonaiskustannusarvioita oli tarvetta korottaa edelleen noin 2 %:lla johtuen hankeaineistojen käsittelytyön määrästä ja vesistövaikutusten arvioinnin kustannusarvion korottumisesta. Muutokset koskivat päähakijan, PPL, kustannusarviota.

4.2f Toteutuksen organisaatio

Hanketta hallinnoi Pohjois-Pohjanmaan liitto: vastuullisena johtajana toimi 9.12. -11 saakka Tuomo Palokangas, sen jälkeen 3/-12 saakka vs. suunnittelujohtaja Eija Salmi, sen jälkeen suunnittelujohtaja Jussi Rämetsä; projektipäällikkönä Ismo Karhu; luontoinventoijina ja luontotietojen käsittelijöinä suunnittelijat Katriina Peltonen, Riikka Nevalainen, Essi-Maaria Puska, Marianne Tolonen, Jarmo Laitinen, Valtteri Hyöky ja Petri Haapalainen. Turvemaiden maatalouskäyttöä koskevasta osatyöstä vastasi Tarja Bäckman. Maksatushakemuksista huolehti Auli Suorsa, kirjanpidosta Tarja Mällinen ja paikkatietoaineistoista Rauno Malinen sekä Inga Taikina-aho.

Hankkeen osatoteuttajina olivat GTK, Metla, Metsähallituksen Pohjanmaan luontopalvelut ja Metsäkeskus Pohjois-Pohjanmaa. GTK:n tehtävistä vastasi aluksi Jukka Leino ja kesästä 2011 lähtien Matti Laatikainen (Kuopio), valmistelun osalta myös Kimmo Virtanen; Metlan tehtävistä Anne Tolvanen (Muhos); Metsähallituksen tehtävistä Samuli Sillman, valmistelun osalta myös Matti Tapaninen ja Miisa Pietilä (Kajaani, Kuusamo) ja Metsäkeskuksen tehtävistä Eeva-Liisa Repo, valmistelun osalta myös Eljas Heikkinen (Oulu). Lisäksi Oulun yliopistolla ja Helsingin yliopistolla oli merkittävä rooli Metlan osatyön toteutuksessa, vastuuhenkilöinä Artti Juutinen ja Kari Minkkinen. Kokonaisuudessaan osatoteuttajat vastuuttivat alatehtäviä useille eri henkilöille. Turvetuotannon vesistövaikutusten arvioinnista vastasi ostopalveluna WSP-Finland Oy, vastuuhenkilönä Päivi Vainionpää.

Käytännön koordinaatiosta, osatöiden ohjauksesta, hankeyhteenvedosta sekä suo-ohjelman koostamisesta huolehti projektipäällikkö Ismo Karhu. Projektipäällikkö myös huolehti Pohjois-Pohjanmaan liiton vastuulla olevien osatöiden tekemisestä tai teettämisestä ja luontointientien työnjohdosta ja aineistojen käsittelystä.

Hankehallinnoijan tukena toimi asiantuntija- ja viranomaispainotteinen suppea ohjausryhmä. Hankkeelle tärkeää yhteensovittamistehtävää varten koottiin laaja neuvottelukunta, jossa olivat edustettuina kaikki soiden käytölle olennaiset intressiryhmät. Lisäksi neuvottelukuntaan osallistuivat osatyövastaavat ja ulkopuolisia asiantuntijoita. Ohjausryhmää täydennettiin vesistöarvioinnin takia yhdellä henkilöllä ja neuvottelukuntaa kolmella henkilöllä. Neuvottelukunnan kokonaisvahvuus, eri vaiheet ja asiantuntijat ml. oli yhteensä 39 hlöä. Neuvottelukunnan kokoontumisista osa oli luonteeltaan pienoisseminaareja ja työpajoja.

Yksittäisiä kysymyksiä varten on koottiin työryhmiä ja pidettiin neuvotteluja. Tärkeässä roolissa oli uutta soiden luonnontilaisuusluokittelua käsittelevä tiimi. Turvemaiden maatalouskäytön selvityksessä käytettiin koko työn ajan tukiryhmämenettelyä. Pysyvänä suoluontoasiantuntijana ja suoluontoon liittyvien valmisteluiden tukena hankkeessa toimi Eero Kaakinen. Lisäksi asiantuntija-apua antoi myös Pekka Salminen.

Yhteistyö ELY-keskuksen kanssa oli merkittävää. Erityisesti sitä harjoitettiin liitännäishankkeena tehtyjen luontoarvosoiden inventoinneissa. ELY-keskukselta saatiin myös arvokasta tietopalvelua. Vesistövaikutusten arvioinnissa ELY-keskuksen asiantuntijoilla oli tärkeä rooli.

4.2g Kustannukset ja rahoitus

Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelma –hanke

Hankkeen hyväksytty (2. muutospäätös) kustannusarvio oli 766 613 euroa, joka jakautui seuraavasti:

	euroa
Palkkaus	579 414,00
Ostopalvelut	109 300,00
Vuokrat	14 722,00
Kotimaan matkat	44 099,00
Ulkomaan matkat	1 518,00
Muut kustannukset	17 560,00
Kokonaiskustannukset	766 613,00

Hankkeen rahoitussuunnitelma oli seuraava:

	euroa
EU + valtio	694 716,00
Kunnat	29 733,29
Yksityinen	42 163,71
Kokonaisrahoitus	766 613,00

Hankkeen toteutuneet kustannukset olivat seuraavat:

Palkkaus	593 157
Ostopalvelut	104 579
Vuokrat	15 175
Kotimaan matkat	42 587
Ulkomaan matkat	1 502
Muut kustannukset	19 833
Kokonaiskustannukset	776 833

Hankkeen toteutuneet kustannukset olivat **776 833 euroa**. Kokonaiskustannusarvio ylittyi siten noin 10 000 eurolla. Tämä johtui päähakijan, PPL:n kustannusarvion ylittymisestä palkka- ja muissa kuluissa. Syynä tähän oli se, että hankkeen loppuvaiheiden työläyttä ja kustannuksia ei voitu ennakoida tarkkaan rahoitussuunnitelmassa. Osatoteuttajien, Metlan, Metsäkeskuksen, GTK:n ja Metsähallituksen töille varattu rahoitus käytettiin lähes viimeisen hankkeen päätöksen rahoitussuunnitelman mukaisesti (Metsähallituksen alkuperäinen rahoitusosuus supistui n. 5 000 eurolla muutospäätöksessä). Kun otetaan huomioon hankkeen toteuttajien ja osatöiden määrä, kustannusarvioylitystä voidaan pitää varsin kohtuullisena.

4.2h Raportointi ja seuranta

Hankkeen etenemisestä raportoitiin rahoitusehtojen mukaiset vuosiraportoinnit. Ohjausryhmälle ja neuvottelukunnalle raportoitiin hankkeen etenemisestä ja tuloksista jatkuvasti. Ohjausryhmä kokoontui hankeajana 12 kertaa ja järjesti 2 sähköpostikokousta. Neuvottelukunta kokoontui 12 kertaa. Lisäksi neuvottelukunta piti ennen hankkeen alkamista käynnistyskokouksen ja ohjausryhmä kokoontui yhden kerran varsinaisen hankeajan päättymisen jälkeen.

Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelma –hanke

Ohjausryhmän kokoonpano muuttui jonkin verran hankkeen kuluessa henkilöiden työsuhdemuutoksista sekä hankkeen tehtävien täydentymisestä johtuen. Ohjausryhmän päätöskokoonpano oli seuraava:

Jussi Rämetsä, P-P:n liitto, pj.
 Hannu Heikkinen, Kainuun liitto
 Eero Oinas-Panuma, Pudasjärven kaupunki
 Markku Pyykkönen, Vapo Oy
 Eero Kaakinen
 Marjaana Eerola, P-P:n ELY-keskus
 Ismo Karhu, P-P:n liitto, siht.

Lisäksi ohjausryhmän kokouksiin osallistuivat:

Pirjo Onkalo, P-P:n ELY-keskus, rahoittajan edustajana
 Auli Suorsa, P-P:n liitto, hankkeen talouskoordinaattorina

Neuvottelukuntaan osallistui kaikkiaan 39 henkilöä, jotka edustivat hankkeen toteuttajia ja rahoittajia sekä soiden käytön intressitahoja ja asiantuntijoita. Neuvottelukunnan kokoonpano on esitetty hankkeen yhteenvetoreportissa.

Ohjausryhmän kokouksista pidettiin pöytäkirjaa. Neuvottelukunnan kokouksista laadittiin muistiot, jotka käsiteltiin aina seuraavan kokouksen alussa.

Hankkeen tuottama selvitysaineisto ja kokousaineistot ovat olleet ohjauselinten jatkuvasti käytettävissä PPL:n projektinhallinnan kautta. Hankkeen selvitysaineistot ovat olleet sähköisessä muodossa yleisön käytössä loppuvuodesta 2012 alkaen projektinhallinnan kautta.

4.2 Toteutusolehdukset ja riskit

Hankkeen merkittävimmät riskit liittyivät soiden käytön intressien yhteensovittamisen vaikeuksiin. Valtioneuvoston periaatepäätös 30.8.-12 lievensi näitä riskejä. Yhteensovittamisen onnistumisesta maakuntatasolla viittaa hankkeen tulosten perusteella kaavaan viedyn soiden käytön hyväksyntä maakuntavaltuustossa 2.12.-13.

Hankkeen toinen riski aiheutui toteutuksen ja aihepiirin laaja-alaisuudesta sekä aineistojen runsaudesta. Tätä riskiä hallittiin projektikoordinaation kautta. Aineistojen runsauden takia niiden esittely vietiin sähköiseen yleisöaineistoon. Menettely antaa jatkuvan käytettävyyden ja päivitysmahdollisuuden olettaen, että PPL ylläpitää aineistoa hankkeen jälkeenkin.

Suo-ohjelman toimenpidejoukon toteuttaminen tulee olemaan varsin suuri työ. Vaikka eräät tärkeät toimenpiteet lähtivät etenemään jo hankeaikana, tarvitaan jatkossa hankkeessa mukana olleiden tahojen aktiivisuutta.

4.3 Yhteistyökumppanit

Hankkeen ohjauksessa olivat mukana neuvottelukunnan osalta kaikki olennaiset soiden käytön intressi- ja asiantuntijatahot alueelta. Paikallisella väestöllä on suuri merkitys hankkeen kannalta; suovaltaiset kunnat olivat mukana hankkeen ohjauksessa ja järjestetyt paikalliset

Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelma –hanke

yleisötilaisuudet antoivat suoraa tietoa paikallisen väestön suhtautumisesta soiden käyttöön. Samalla voitiin välittää tietoa hanketyöstä paikalliselle väestölle.

Hanke teki yhteistyötä Kainuun suoselvitys –hankkeen kanssa. Hankkeilla oli edustukset toistensa ohjauksessa. Kainuun suoselvitys päättyi vuoden 2012 lopussa.

Pohjois-Pohjanmaan osalta yhteistyöhankkeena toimi YM:n rahoittama luontoarvosoi- ta koskeva inventointi. Hankkeet toteutettiin keskenään koordinoitusti.

Hankkeen tuottamia aineistoja käytettiin Pohjois-Pohjanmaan maakuntakaavan valmistelussa. Soita koskevat kaavaratkaisut perustuvat hankkeen selvitysaineistoihin. Maakuntakaavan uudistamisen 1. vaiheen luonnos oli nähtävillä loppukesällä 2012 ja ehdotus syksyllä 2013. Maakuntavaltuusto hyväksyi kaavan ja siihen sisältyvän soiden käytön 2.12.2013.

Hankkeen ja Pohjois-Pohjanmaan energiastrategian päivityshankkeen välille tehtiin yhteistyötä.

Hanke toimi kansallisen suostrategian ja siihen liittyneen valtioneuvoston periaatepäätöksen valmistelun pilottina. Hankkeessa testattiin ja kehiteltiin soiden luokittelua ja rajaamista sekä erityisten luonnonarvojen inventointia.

Hankkeen kokemuksia ja tuottamia aineistoja on välitetty YM:n aloittamaan soidensuojelun täydennysohjelman valmisteluun sekä YM:n asettaman soiden luonnontilaisuusluokittelua kehittäneen ryhmän käyttöön.

Hankkeen ja Metsähallituksen soiden käytön suunnittelun välillä harjoitettiin yhteistyötä. Hanketyön tuloksia esiteltiin sekä energia-alan että suoluonnon yhteistyötahoille.

4.4. Hankkeen tulokset ja vaikutukset

Ylätason tavoite siitä, että hankkeella voitaisiin tukea turvemaiden kestävä ja vastuullista käyttöä alueen näkökulmasta saavutettiin osin tavoitetta laajemmin: Hankkeella voitiin vaikuttaa hankealueen lisäksi myös koko maan käytännön kehittymiseen ja muotoutumiseen. On jopa mahdollista, että hanketyö heijastuu kv-tasolle: Metlan hankeosuutta esiteltiin Tukholman suokonferenssissa. GTK:n edustaja arvioi hankkeen päätösvaiheessa, että tämä hanke on monipuolisin soiden käytön suunnittelu, mitä heillä on kansainvälisesti tiedossa.

Maakunnallisesti hankkeen tulokset vaikuttivat välittömästi turvemaiden kestäväan käyttöön ja käytön yhteensovittamiseen maakuntakaavan kautta. Maakuntakaavan hanketyöhön perustuva soiden käytön ratkaisu sisältää tavoitteissa mainitut

- soiden monimuotoisuuden ja ekosysteemipalvelujen turvaamisen: luontoarvosoiden varaukset, suunnittelumääräykset ja kehittämisperiaatemerkinnot
- soiden talouskäytön kehittämisen: riittävät turvetuotantoalueiden varaukset koko maakunnan tarpeisiin vuoteen 2040, soiden matkailukäytön kehittämistä edistävä kehittämisperiaate Olvassuon alueelle, jälkikäytön suuntaviivat ml. maa- ja metsätalouden käyttö
- soiden virkistyskäytön edistäminen: etenkin luonnon monikäyttöalueita ja em. matkailun vetovoima- aluetta koskevat merkinnot

Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelma –hanke

Hankesuunnitelmaan liittynyt esiselvitys Olvassuon kansallispuiston edellytyksistä johti puisto- ja valmiste-alueiden käynnistymiseen. Toteutuessaan Olvassuon kansallispuisto parantaa alueen suoluonnon tunnettuutta ja vauhdittaa koko alueen kosteikkomatka-alueiden kehitystä.

Hanke tuotti laajan tietoa-alueiden alueen soista. Erillisiä selvitysraportteja soiden käytön eri osa-alueista valmistui yhteensä 25 kpl. Näiden perusteella laadittiin tulokset kokoava yhteenvetoraportti ja sen esite. Yleisöaineisto sisältää kaikki em. selvitykset sekä useita satoja soita koskevat suokohtaiset tiedot.

Kokonaisuutena voidaan arvioida, että selvitysaineisto ja kaavaratkaisu tulevat pitkään antamaan perustan alueen soiden käytölle ja sen kehittämiseksi. Yhteenvetoraportti sisältää tavoitteena olleen soiden käytön kehittämisen pitkän tähtäimen ohjelman, Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelman. Ohjelmassa on esitetty kestävä soiden käytön perustoimenpiteet sekä sektoreittaiset toimenpiteet.

Merkittävänä vaikutuksena on se, että soiden käytön intressitahojen näkemys kehittämissuunnista yhtenäistyi hanketyön aikana. Hankkeen visio sanat ”vastuullisella soiden käytöllä tunnetuksi kosteikkomaakunnaksi” kuvaavat kehittämissuuntaa.

Hankkeen kuluessa esille tullut suurin alueidenkäyttöön kysymys kannattamattomien ojitusalueiden jatkokäytöstä pääsi laajan selvitystyön kohteeksi. Metlan johdolla käynnistyi vuoden 2013 aikana LIFE PeatLandUse-hanke.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Jo hankkeen aikana alkaneet kiireelliset ja tärkeät kehittämistoimenpiteet on saatettava loppuun. Näitä ovat:

- P-P:n maakuntakaavaan sisältyvän soiden käytön saattaminen lainvoimaiseksi + kaavan toteuttamistyö.
- Hankkeen tulosten hyödyntäminen jatkossa myös Kainuun maakuntakaavatyössä
- Metlan PeatLandUse-hankkeen toteuttaminen (Life)
- Olvassuon kansallispuiston toteuttaminen (YM:n valmistelutyö ja toteuttamistoimet)

Suo-ohjelman toimenpiteet on kokonaisuudessaan eritelty yhteenvetoraportissa. Toimenpideryhmiä ovat:

- soiden kestävä käytön perustoimenpiteet, 9 kpl
- soiden luonnontilaan perustuvan käytön ja soidensuojelun toimenpiteet, 26 kpl
- soiden muuttavan käytön kestävyden toimenpiteet, 17 kpl
- soiden ennallistamisen ja jälkikäytön toimenpiteet, 7 kpl

Osin niiden toteuttamisvastuu lankeaa suoraan toiminnanharjoittajille, viranomaisille ja tutkimuslaitoksille. Esimerkiksi turvetuottajat huolehtivat osaltaan tuotannon uudeltaisesta kohdentamisesta muuttuneille soille. Osin tuotannon siirtymistä on tuettava YM:n, ELY-keskuksen ja Metsähallituksen toimenpiteillä. Luonnonarvosoiden toteuttaminen soidensuojelun alueiksi kuuluu valtiolle, ja YM vastaa tästä valmistelusta osana soidensuojelun täydennysohjelmaa. PPL osallistuu valmisteluryhmään ja huolehtii hanketiedon välittämisestä valmisteluun.

Osa toimenpiteistä vaatii tuekseen kehittämishankkeita. Tällaisia ovat tärkeiksi painotetut paremman turvetuotantotekniikan kehittämishankkeet, vanhojen turvesoiden keskittymien

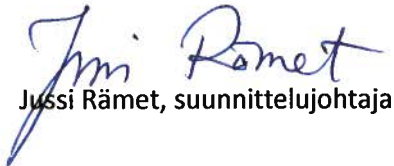
Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelma –hanke

jälkikäytön kehittämishankkeet, muuttuneiden soiden ennallistamishankkeet, suometsätalouden vesiensuojelun kehittäminen ja useat suometsien hoidon lisätietoja kaipaavat kysymykset. Näihin kaikkiin liittyy ilmastovaikutuskysymyksiä, joten ne soveltuvat tältäkin osin tulevan ohjelmakauden teemaan. Soilla on bio- ja turvemassojen määrän takia tärkeä rooli maakunnallisessa energiastратегiatyössä sekä vireillä olevassa biostrategian valmistelussa. Suoluonnon tunnettuuden kehittäminen ja kosteikkomatkailemisen kehittäminen on alkuvaiheeseen ja vaatii kehittämishakkeita. – Kehittämistoimenpiteiden tarpeen ja merkittävyyden takia suo-ohjelma on syytä ottaa huomioon maakuntaohjelmassa ja muissa kehittämissuunnitelmissa.

Aineiston määrän ja jatkokäytön takia sähköisen yleisöaineiston ylläpito on tarpeellinen jatkotoimenpide. Lisäksi sitä on mahdollista ja tarpeen täydentää. Aineiston kehittäminen ja täydentäminen on hoidettava P-P:n liiton työnä. Samalla liitto joutuu tarjoamaan aineistoon liittyvää tietopalvelua.

Koska hankkeella on todettu olevan myös kansainvälistä merkitystä, olisi hankkeesta perusteltua tuottaa englanninkielinen esittelyaineisto.

Oulussa 16.12.2013

Jussi Rämetsä, suunnittelujohtaja

Ismo Karhu, projektipäällikkö

LIITTEET Hankkeen yhteenvetoraportti (sisältäen soiden käytön kehittämissuunnitelman) sekä sen esite